

ΞΕΝΟΦΩΝ ΜΠΗΤΣΙΚΑΣ

ΞΕΝΟΦΩΝ ΜΠΗΤΣΙΚΑΣ

ΑΘΗΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2005

 Zoumboulakis Galleries

Contemporary Art / 20 Kolonaki Sq / 10673 Athens GR / Tel 210-3608278 Fax: 210-3631364

Ιχνογραφία του κόσμου

Σχόλια στη ζωγραφική του Ξενοφώντα Μπήτσιακα
Του Νίκου Γ. Ξυδάκη

"Τα πράγματα δεν είναι αυτό που φαίνονται". Θα μπορούσαμε ν' αρχίσουμε να βλέπουμε τη ζωγραφική του Ξενοφώντα Μπήτσιακα πιπιλίζοντας τον παραισθητικό μαιτρ Φίλιπ Ντικ. Δείχνει και δεν δείχνει· κρύβει και φανερώνει· αφηγείται και αφαιρεί.

Ο ζωγράφος παίζει με την αντιληπτική ικανότητα του θεατή, και παίζει με τη ζωγραφική. Παίζει, εννοώ: ρισκάρει. Ζωγραφίζει με επιμέλεια, με μαστοριά, κι ύστερα "χαλάει" την εικόνα, επιθέτει μian άλλη, μια ιχνογραφία σ' ένα απατηλά διαφανές ρυζόχαρτο, και προσφέρει ένα συνεπίθεμα: όχι δύο εικόνες, αλλά μια τρίτη, που δεν ισοδυναμεί με το άθροισμα των μερών, ισοδυναμεί με τη διαρκώς μεταβαλλόμενη αναχώνευσή τους.

Το παίγνιο θα ήταν μανιέρα, ένα τρικ, από αυτά που συνηθίζουν οι σύγχρονοι εννοιολογίζοντες: ένα πλαδαρό, ακαδημαϊκό σχόλιο για το "τέλος της αναπαράστασης", ας πούμε, αν πίσω από τις επιθέσεις και τις διαθλάσεις δεν διακρινόταν εναργώς, φλογερό, το πάθος για την εικόνα, το πάθος για την απόδοση του βάθους, την απόδοση του βλέμματος και του σώματος, το πάθος για τη ζωγραφική εντέλει. Η ζωγραφική...

Κοιτώντας πάλι και ξανά τις συνεπιθέσεις του Μπήτσιακα, προσπαθώ να ταξινομήσω, να ονομάσω έστω, τα συναισθήματα, τις αισθητηριακές και μνημονικές αντιδράσεις μου. Δεν είναι εύκολο.

Ο Μπ. είναι βιρτουόζος και λόγιος μαζί. Η καταπλήσσοσα ευχέρεια του χεριού του σαγηνεύει τον θεατή δια μιας, ωστόσο ο ζωγράφος δεν φαίνεται να σαγηνεύεται το ίδιο: "τραβάει" πίσω τη δεξιοτεχνία, το ταλέντο, και βάζει μπροστά τη φαντασία και τον στοχασμό. Ακριβώς όπως επικαλύπτει με τα θαμπά ρυζόχαρτα τη ρωμαλέα ζωγραφική του υποστρώματος.

Ακόμη κι έτσι όμως, με τα παρεμβαλλόμενα εμπόδια, δεν μπορείς να μην παρατηρήσεις τη δύναμη της ζωγραφικής του και τη ζωτική αφομοίωση των παλαιών παραδειγμάτων. Η θεματολογία του είναι, αδρά, ο άνθρωπος, η ανθρώπινη κατάσταση. Σώματα γυμνά, αγκαλιές δύσκολες, αισθησιασμός ομιχλώδης, σαν βασανισμένος, σώματα αποκαρωμένα ή χορτασμένα, σώματα που αντλούν από τις περιδινήσεις και την ορμή του μπαρόκ και του ρομαντισμού, αλλά και από τον ατομικό αναστοχασμό του βιοματικού μοντερνισμού.

Υποθέτεις φτηνά Ξενοδοχεία, χλωμούς λαμπτήρες, εφήμερες επαφές, σιωπηλά δράματα, ιδρώτα, τσιγάρα. Υποθέτεις έναν κόσμο νουάρ, μα και τον κόσμο του Μαξ Μπέκμαν, της Νέας Αντικειμενικότητας, του μετέωρου ανθρώπου της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Και μαζί αντηχεί ο δραματικός, ο σκοτεινός ρομαντισμός του Γκόγια, ο υψηλός του Ντελακρουά.

Όλες τούτες οι συνηχήσεις και οι μυθοπλαστικές παρεκβάσεις που υποβάλλονται στον θεατή, ωστόσο, δεν είναι οι μόνες απομένουσες. Ο,τι απομένει είναι η διάθλαση των αλληλεπιθέσεων, η διείσδυση των επιπέδων, τα διαθλασμένα αφηγήματα.

Με μια απλή κίνηση, ο ζωγράφος μισοσκεπάζει την μυθοπλασία, κρύβει τη γοητευτική αφήγηση του σχεδίου του, και κρεμάει εμπρός τους έναν καταρράκτη από άλλα θαμπά σχέδια, μια ημιδιαφανή κουρτίνα δευτέρων αφηγήσεων, που αποκρύπτουν και φανερώνουν. Λες και κρύβει το κάλλος πίσω από ένα πέτασμα νοήματος.

Αλλά και: Η ανθρώπινη κατάσταση παραείναι περίπλοκη και δραματική για να εξαντληθεί σε ένα επίπεδο γραφικότητας, στη μονοεπίπεδη αναπαράσταση σωμάτων και βλεμμάτων. Ο ζωγράφος άρα διαθλά και επιθέτει, ζωγραφίζει και ξαναζωγραφίζει, διότι αναζητεί το βάθος και τον ενδιάμεσο χώρο. Αναζητεί ένα μη τυπικό προοπτικό βάθος, κι έναν μη ορατό ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στα πράγματα.

Το βάθος όπως το εννοεί ο Τζακομέτι μιλώντας για τον Σεζάν: "Σε όλη του τη ζωή ο Σεζάν έψαχνε το βάθος, που όμως επειδή διαφέρει από το συμβατικό, κάποιοι θεώρησαν ότι τα ισοπέδωσε όλα". Δεν πρόκειται για την εξαφάνιση του ενός αφηγήματος πίσω από το άλλο, το υπερκείμενο πράγμα δεν σβήνει το υποκείμενο. Πρόκειται για το αίνιγμα του Ανάμεσα, αυτού που βρίσκεται ανάμεσα στα πράγματα και μέσα και από τα δύο πράγματα, στο βάθος τους. Το συναρπαστικό βρίσκεται στον δεσμό, στην αμοιβαιότητα, στην εξάρτηση και την αυτονομία ταυτοχρόνως.

Λέει ο Μωρίς Μερλώ-Ποντύ: "Το ζωγραφικό βάθος έρχεται από το άγνωστο για να τεθεί, να βλαστήσει πάνω στο στήριγμα του πίνακα. Η όραση του ζωγράφου δεν είναι πλέον βλέμμα στραμμένο προς τα "έξω", δεν αποτελεί "φυσικο-οπτική" και μόνον σχέση του κόσμου. Ο κόσμος δεν βρίσκεται πια μπροστά του μέσω αναπαράστασης: είναι μάλλον ο ζωγράφος αυτός που γεννιέται μέσα στα πράγματα σαν μέσα από μια συμπύκνωση και συγκέντρωση του ορατού στον εαυτό του· όσο για τον πίνακα, αυτός τελικά δεν μπορεί να αναφέρεται σε οτιδήποτε ανάμεσα στα εμπειρικά πράγματα παρά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι είναι πρώτα απ' όλα "αυτοεικονιστικός". Δεν μπορεί να είναι θέαμα κάποιου πράγματος παρά μόνον όντας "θέαμα του τίποτε", παρά μόνον διαρρηγνύοντας το "δέρμα των πραγμάτων" προκειμένου να δείξει πως τα πράγματα γίνονται πράγματα και ο κόσμος κόσμος".

Είπαμε νωρίτερα για βάθος και ενδιάμεσο χώρο. Ας πάμε στον ενδιάμεσο χώρο. Εδώ βλέπω το Ανάμεσα σαν χώρο μετάβασης, σαν μεταβατικό αντικείμενο, όπως το νοσηματοδοτεί η ψυχανάλυση, ο Ντόναλντ Γουίνικοτ λ.χ., και εφαρμοσμένα στην τέχνη ο Πίτερ Φούλερ. Δεν αποδίδω πρόθεση κατασκευής τούτης της έννοιας στον Μπήτσια. Κάθε άλλο. Ο ζωγράφος ορά και οράται, γίνεται μάτι που βλέπει και μάτι που βλέπεται. Αλλά το έργο του-τελείται στον ανακουφιστικό ενδιάμεσο χώρο, στη ζώνη του λυκόφωτος ανάμεσα στο συνειδητό και το ασύνειδο, ανάμεσα στο ορατό και το μη ορατό. Ο ενδιάμεσος χώρος είναι, κατά τούτο, ο χώρος της μετουσίωσης του μη ορατού σε έργο τέχνης, σε πράγμα. Και το έργο τέχνης είναι το ανακουφιστικό μετουσίωμα, είναι το πράγμα του πολιτισμού, το έργο του έλλογου όντος που ανασύρει το μη ορατό, το ανέκφραστο, και συνομιλεί μαζί του.

Ενδιάμεσος χώρος... Ας τον δούμε τώρα κι αλλιώς, σαν πράγμα που ζωγραφίζεται, σαν την ύλη, τη σάρκα του φαινόμενου κενού. Ας το δούμε με τα μάτια ενός ζωγράφου, του Ζωρζ Μπρακ: "Μα την πίστη μου, μου φαίνεται εξίσου δύσκολο να ζωγραφίσω το χώρο μεταξύ των πραγμάτων, όσο και αυτά τα ίδια τα πράγματα. Ο ενδιάμεσος χώρος μου φαίνεται ότι είναι στοιχείο εξίσου σημαντικό όσο και αυτό που ονομάζουν "αντικείμενο". Η σχέση αυτών των αντικειμένων μεταξύ τους και των αντικειμένων με τον "ενδιάμεσο χώρο" αποτελεί ακριβώς το θέμα."

Κι ας επιστρέψουμε στον ζωγράφο. Όσα είπαμε αφορούν ένα ξανακοίταγμα, ένα νήμα σκέψης που στριφογυρνά στο μάτι μας αφού έχουμε αφήσει τις ζωγραφιές πίσω μας και πορευόμαστε στον κόσμο. Οι ζωγραφιές μάς ακολουθούν. Τα σώματα, η ανθρωπίλα, ο ιδρώτας, η αποφορά της ανθρώπινης κατάστασης, οι διαθλάσεις, οι χαραμάδες, οι αμφιβολίες του βλέμματος. Ε, αυτό πια είναι πολύ, είναι σχεδόν σκάνδαλο... Μια ζωγραφική που την κουβαλάς μαζί σου, που την φέρεις και την αναπολείς! Να σκέφτεσαι με το βλέμμα και να ταράζεσαι, σε εποχή που η ζωγραφική, το συχνότερο, χαϊδεύει, κολακεύει, ακκίζεται ή ναρκισσεύεται... Μια ζωγραφική ρωμαλέα και αμφιβάλλουσα, που ερεθίζει τις αισθήσεις και τον νου...

Ο Ξενοφών Μπήτσικας μπορεί να λογαριάζεται στους ανανεωτές της ζωγραφικής μας.

Οκτώβριος 2005

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μωρίς Μερλώ Ποντύ, Η αμφιβολία του Σεζάν. Το μάτι και το πνεύμα.

Μτφ.: Αλέκα Μουρίκη, Αθήνα, 1991.

Ζωρζ Σαρμπονιέ, Διάλογοι με μοντέρνους ζωγράφους.

Μτφ.: Γεωργία Ζακοπούλου, Αθήνα, 1992.

Πάουλ Κλέε, Τα Ημερολόγια-1898-1918.

Μτφ.: Γ. Δ. Κεντρωτής, Αθήνα, 1985.

Πίτερ Φούλερ, Τέχνη και ψυχανάλυση.

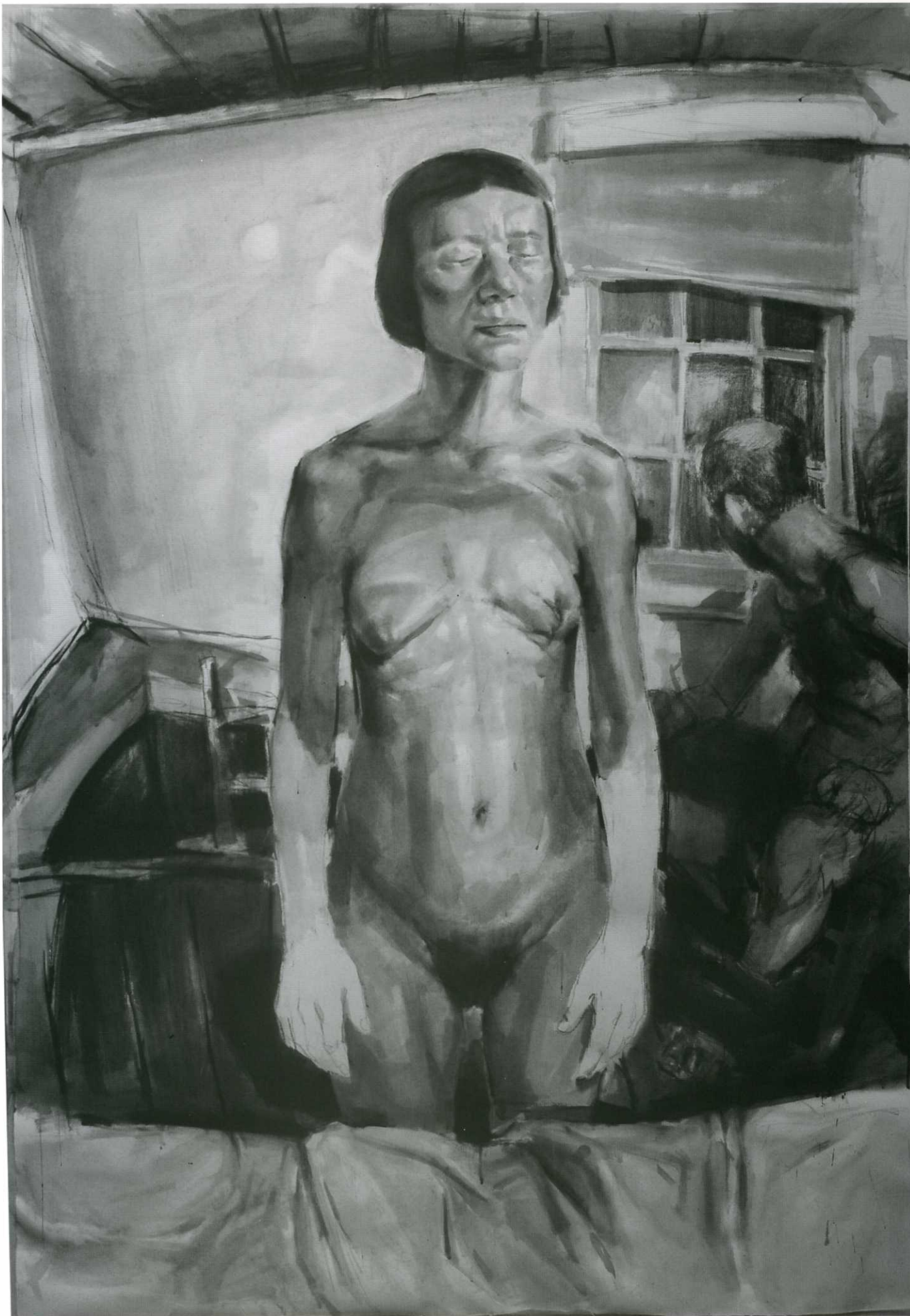
Μτφ.: Ηρώ Κανακάκη, Αθήνα, 1988.

«Η 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

«M2 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

«ΤΙ 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ριζόχαρτο

«Τ II 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

«Τ III 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

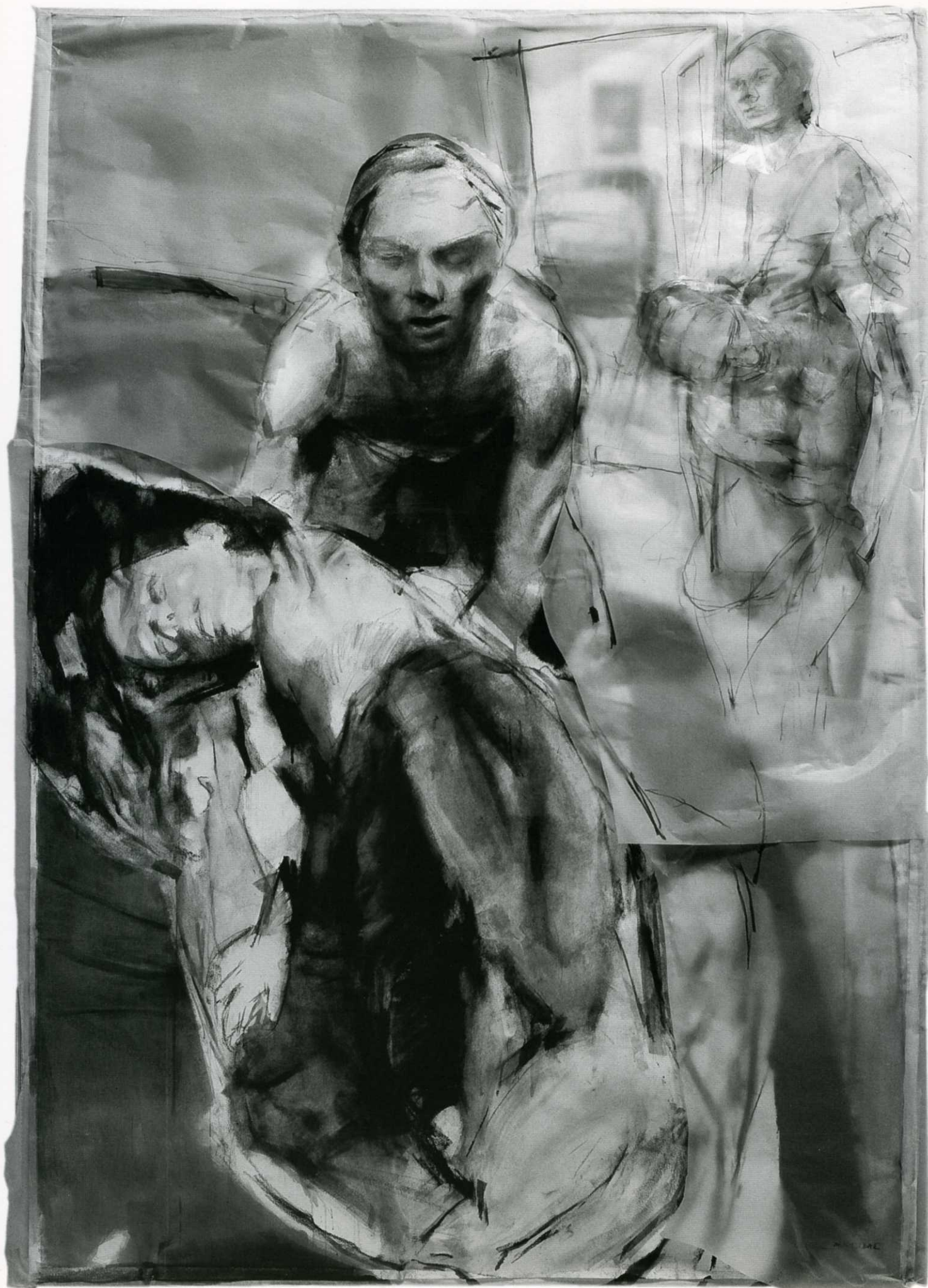

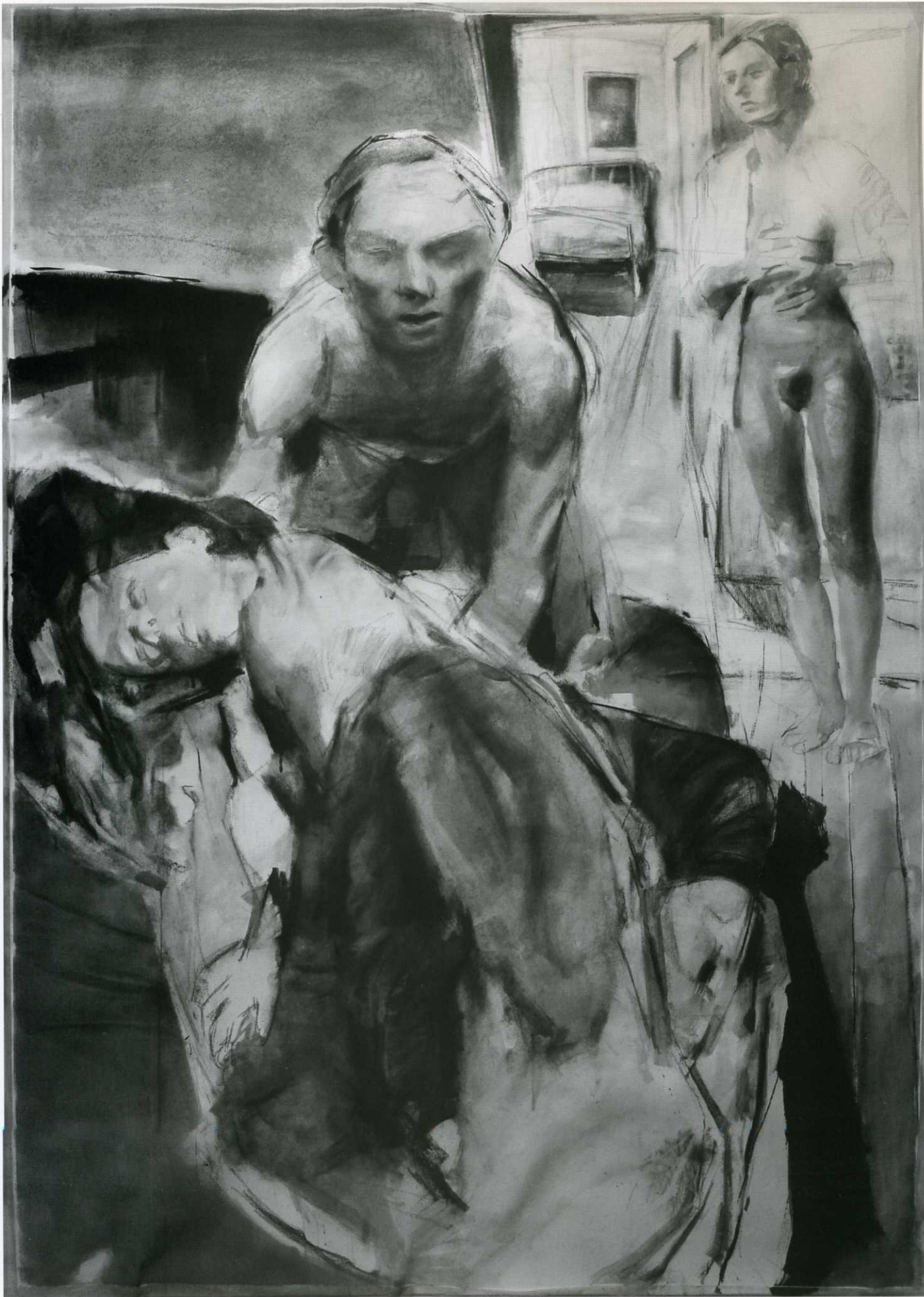

«U 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

«C 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ρυζόχαρτο

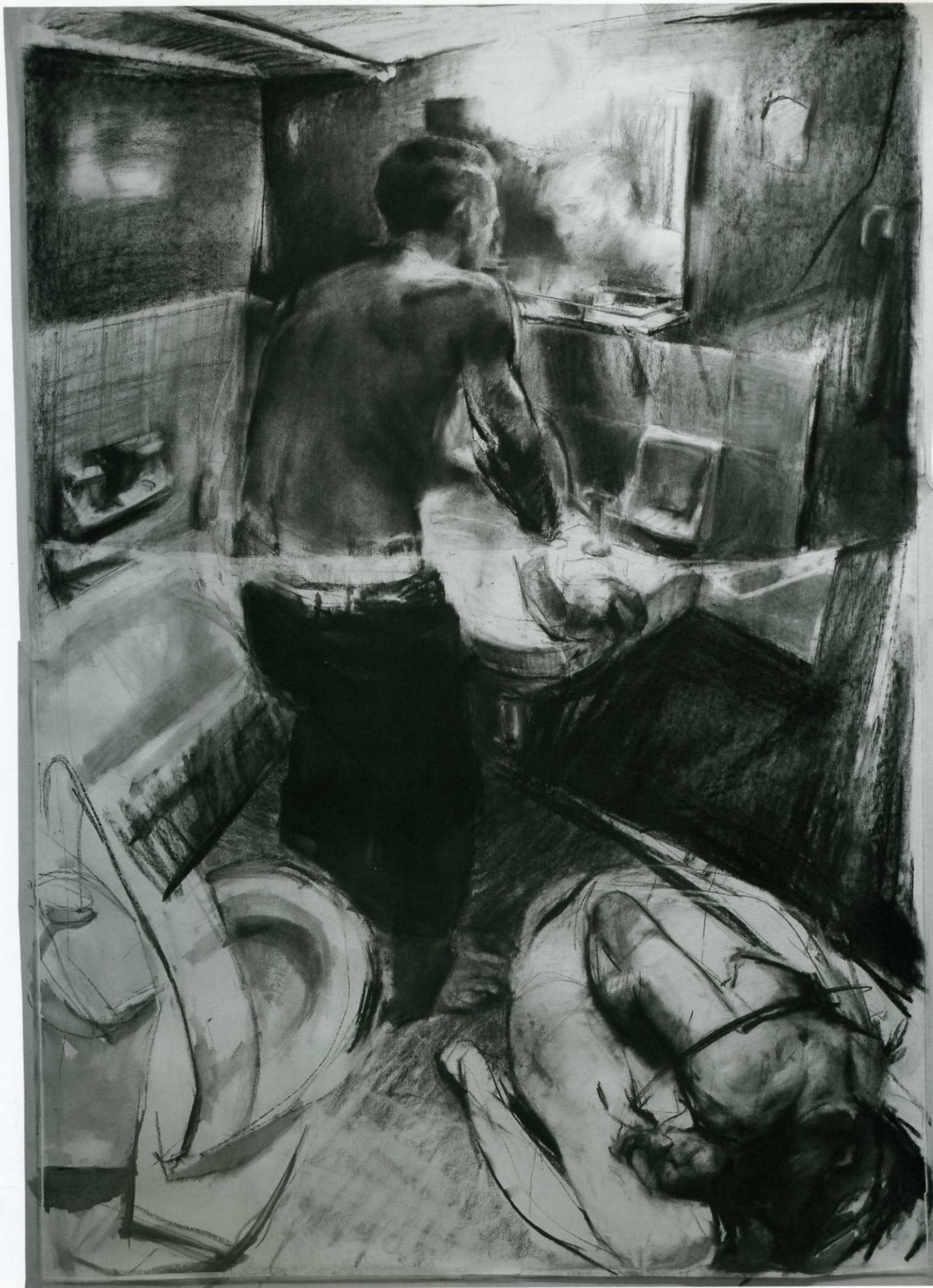

«M1 2005»

163 x 114 cm, μικτή τεχνική σε χαρτί και ριζόχαρτο

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Ξενοφών Μπήτσικας (Ιωάννινα 1963) αποφοίτησε το 1994 από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, με καθηγητές τους Δημοσθένη Κοκκινίδη στη ζωγραφική και Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα στη θεωρία. Μεταπτυχιακές σπουδές και διδακτορικό στην Facultad de Bellas Artes του Universidad Complutense, Madrid, με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Είναι Λέκτορας στο Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει βραβευτεί σε πανελλήνιους και διεθνείς διαγωνισμούς ζωγραφικής και έχει παρουσιάσει το έργο του σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έργα του βρίσκονται στις συλλογές της Εθνικής Πινακοθήκης, του Fundació Ynglada Guillot, Real Academia de Bellas Artes San Jordi στη Βαρκελώνη, του Μακεδονικού Μουσείου Θεσσαλονίκη, του Μουσείου Σπυρόπουλου, του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης Βορρέ και του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης Φρυσίρα, Αθήνα.

Ατομικές εκθέσεις : Αίθουσα τέχνης Ζουμπουλάκη, Αθήνα το 2005, 2001 και 1998 - Μουσείο Σπυρόπουλου, Αθήνα 1995

Κυριότερες ομαδικές εκθέσεις : "Far-Near-Centre, 12 Positions in contemporary Greek Art", European Patent Office EPO, München και Gallery Françoise Heitsch, München, (Ιούνιος-Σεπτέμβριος 2004) - "Επίσκεψη στον Χαλεπά", Τήνος 2005 / "Αναφορά στον Γύζη", Τήνος 2004 - "Πάσχος Σώμα" Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας, Ρέθυμνο (Μάιος-Ιούνιος 2004) - Art Paris 2003, Carrusel du Louvre Paris (Σεπτέμβριος 2003) - Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Ιανουάριος 2003) - "Διαγράφοντας το σήμερα, το αύριο, το χθες", Γκάζι Τεχνόπολις, Αθήνα (Ιούνιος 2003) / Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Απρίλιος 2003) / Πινακοθήκη Αβέρωφ, Μέτσοβο (Ιούνιος-Σεπτέμβριος 2002) - "Άνθρωποι, πρόσωπα, μορφές", Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης, Ρέθυμνο (Ιούνιος 2002) - "Οι καλλιτέχνες του Μουσείου Σπυρόπουλου", Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού Αθήνα (Οκτώβριος 2000) - "The Memory of Auschwitz in Contemporary Art", Communauté Française de Belgique, Βρυξέλλες (Νοέμβριος 1997) - "EUROPE PRIZE 1996" Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Oostende, Βέλγιο (Ιούνιος-Αύγουστος 1996) - "Fundació Ynglada Guillot", Real Academia de Bellas Artes San Jordi στη Βαρκελώνη (Μάιος-Ιούνιος 1996).

B i o g r a p h y

Xenofon Bitsikas (Ioannina, Greece, 1963) is an artist (School of Fine Arts of Athens, 1994) who holds a Ph.D. Degree (U.C.Madrid, Spain, 2000) in Fine Arts. He lives and works at Greece. He is Lecturer at the University of Ioannina, Greece. His work has been exhibited in Greece and Europe, and was awarded in painting competitions. Works held in Museums and Public collections: National Art Gallery of Greece, Fundació Ynglada Guillot, Real Academia de Bellas Artes San Jordi Barcelona, Museum of Contemporary Art Thessalonica, Museum Spyropoulos Athens, Museum of Modern Art Vores Athens, and Museum Fryssiras Athens

One-man shows: Zoumboulakis Galleries, Athens (2005, 2001 and 1998), Museum Spyropoulos, Athens (1995)

Selected group exhibitions : "Far-Near-Centre, 12 Positions in contemporary Greek Art ", European Patent Office, München / Gallery Françoise Heitsch, München, (June-September 2004) - "Visiting Halepas", Tinos (July-September 2005) / "Report to Gyzis", Tinos (July-September 2004) - "Suffering Body", Rethymnon Centre for Contemporary Art, Rethymnon (2004) / Gallery Nees Morfes Athens (2004) - "Identity Issues", Macedonian Museum of Contemporary Art (July-October 2004) - "Sketching out Today, Tomorrow, Yesterday" Gazi Technopolis, Athens (2003)/ Macedonian Museum of Contemporary Art, Thessaloniki (April 2003) / Averof Museum, Metsovo (2002) - Macedonian Museum of Contemporary Art, Thessaloniki (January 2003) - "People-Faces-Figures" Rethymnon Centre for Contemporary Art, Rethymnon (2002) - "Portraits" Zoumboulakis Galleries, Athens (2002) - "The artists of the Museum Spyropoulos", Cultural Center Greek World, Athens (2000) - Communauté Française de Belgique, Brussels (1997) - "Europe Prize 1996" Museum of Contemporary Art, Oostende Belgium (1996) - "Fundació Ynglada Guillot", Real Academia de Bellas Artes San Jordi, Barcelona (1996).

Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΜΠΗΤΣΙΚΑ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ 1200 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΜΕ ΤΗΝ
ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ
ΓΚΑΛΕΡΙ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ,
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2005.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ:
Κωνσταντίνος Ιγνατιάδης
Ξενοφών Μπήτσικας

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΤΥΠΟΥ:
Αλέξανδρος Αναγνωστόπουλος
www.LIGHTBOX.gr

